

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16.01.2019, sp. zn. 20 Cdo 4452/2018, ECLI:CZ:NS:2019:20.CDO.4452.2018.1

Číslo: 124/2019

Právní věta: Kupní smlouva uzavřená podle § 2079 a násl. o. z. není neurčitým a nesrozumitelným právním jednáním jen proto, že jejím předmětem je několik movitých věcí, ohledně nichž je sjednána pouze úhrnná kupní cena.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 16.01.2019

Spisová značka: 20 Cdo 4452/2018

Číslo rozhodnutí: 124

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Cena, Smlouva kupní

Předpisy: § 2080 předpisu č. 89/2012Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Okresní soud v Břeclavi rozsudkem ze dne 21. 9. 2017, č. j. 8 C 189/2016-91, zamítl žalobu na vyloučení věcí z exekuce vedené ve věci oprávněné Raiffeisenbank a.s., proti povinnému M. L., narozenému XY, u soudního exekutora JUDr. O. H., Ph.D., Exekutorský úřad P., pověřeného provedením exekuce na základě pověření Okresního soudu v Břeclavi ze dne 11. 8. 2014, č. j. 41 EXE 1072/2014-14 (výrok I.), a rozhodl, že žalobkyně je povinna zaplatit žalované na náhradě nákladů řízení částku 300 Kč, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku (výrok II.). Po skutkové stránce uzavřel, že z rozhodnutí Okresního soudu v Břeclavi ze dne 11. 8. 2014, č. j. 41 EXE 1072/2014-14, bylo zjištěno, že ve věci žalované jako oprávněné v exekučním řízení proti M. L., narozenému XY, k návrhu o pověření a nařízení exekuce ze dne 11. 6. 2014 k uspokojení peněžité pohledávky ve výši 7 024 656,04 Kč s příslušenstvím byl vedením exekuce pověřen JUDr. O. H., Ph.D., Exekutorský úřad P., přičemž exekučním titulem je rozhodnutí Krajského soudu v Brně ze dne 23. 5. 2011, č. j. 46 T 2/2011. Z kupní smlouvy (dále jen „předmětná kupní smlouva“), ze smlouvy o nájmu věcí movitých s následným odkupem č. 2015-145, obou podle svého datování uzavřených dne 22. 1. 2015, a z jejich příloh bylo zjištěno, že rodiče povinného, M. L., narozený dne XY, a T. L., narozená XY, oba bytem XY, prodali žalobkyni mimo jiné ve výroku I. tohoto rozsudku uvedené movité věci za kupní cenu 27 000 Kč. Následně smlouvou o nájmu věcí movitých, uzavřenou na dobu od 22. 1. 2015 do 21. 1. 2019, žalobkyně z pozice vlastníka těchto věcí je pronajala zpět prodávajícím za úplatu, kdy nájemné za první až pátý měsíc bylo stanoveno částkou 5 500 Kč měsíčně a za další měsíce vždy po 150 Kč

měsíčně. Dle soudu předložené smlouvy nikterak neprokazují, že předmětné věci byly koupeny od skutečných vlastníků a vzhledem k tomu, že podpisy na smlouvách nebyly úředně ověřeny, nelze ani dovodit jejich uzavření před zahájením exekučního řízení. Relativně nízká kupní cena nasvědčuje tomu, že rodiče povinného potřebovali ihned volné finanční prostředky, které se zavázali formou nájemného okamžitě ve vysokých splátkách vracet. Situace, kdy prodávající jako rodiče povinného museli vědět o jeho vysokém dluhu vůči žalované, navozuje domněnku, že se jedná o snahu prodávajících formálně se zbavit majetku nacházejícího se v jejich domě, kde bydlí i povinný, který může být jejich vlastníkem a které by tak bylo možno postihnout exekucí. Jejich jednání tak lze považovat za zjevné zneužití práva, jemuž nepřislouží právní ochrany. Stejně tak nelze poskytnout právní ochranu ani žalobkyni, která na svých webových stránkách nabízí odkoupení a zároveň pronájem vybavení domácnosti, ač jí musí být zřejmé, že těchto služeb využijí osoby, vůči nimž existují exekučně vymáhané pohledávky. Předmětná kupní smlouva je navíc pro neurčitost neplatná, neboť prodávající měli žalobkyni prodat značný počet movitých věcí, aniž by byla sjednána kupní cena za každou z nich samostatně, uvedena byla pouze souhrnná cena ve výši 27 000 Kč a tyto věci tvoří součást jediné hromadné věci, nejde ani o soubor věcí, ale o věci samostatné, když každá z nich slouží svému účelu, lišícímu se od účelu, jemuž slouží věci ostatní.

2. Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 28. 6. 2018, č. j. 14 Co 2/2018-116, rozsudek soudu I. stupně potvrdil (výrok I.) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (výrok II.). Odvolací soud uvedl, že závěr soudu I. stupně o tom, že prodávající uzavřeli předmětnou kupní smlouvu za účelem formálního zbavení se majetku v souvislosti s dříve zahájeným exekučním řízením proti jejich synovi, je pouze hypotetický, stejně jako to, že prodávající takto zneužili svého práva. Ztotožnil se však s jeho závěrem, že předmětnou kupní smlouvu je z hlediska určitosti sjednání kupní ceny nutno považovat za zdánlivé právní jednání, na základě něhož nemohlo dojít k převodu vlastnického práva ke sporným movitým věcem. Z jejího obsahu je zjevné, že jejím předmětem bylo 51 movitých věcí netvořících žádný soubor, za jehož prodej mohla být sjednána celková kupní cena ve výši 27 000 Kč. Takové sjednání kupní ceny je neurčité a nelze z něj ani výkladem zjistit, jaká měla být kupní cena za jednotlivé převáděné věci. Každá z těchto věcí tvoří samostatný předmět právního vztahu mezi smluvními stranami a měla být tedy předmětem samostatné kupní smlouvy.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

3. Rozsudek odvolacího soudu napadla žalobkyně dovoláním, ve kterém namítá, že rozhodnutí odvolacího soudu je v rozporu se současnou judikaturou Nejvyššího soudu, stejně jako se základními principy, na kterých je postaven současný občanský zákoník, jakož i běžně užívaná obchodní praxe. Dovolatelka má za to, že odvolací soud dospěl k nesprávnému právnímu závěru, uzavřel-li, že kupní smlouva, jejímž předmětem je vícero movitých věcí, ohledně nichž je dohodnuta pouze úhrnná kupní cena, je bez dalšího neplatná. Takový právní závěr je podle dovolatelky v rozporu s ustálenou rozhodovací praxí Nejvyššího soudu, zejména s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2002, sp. zn. [22 Cdo 2127/2000](#), a ze dne 21. 10. 2009, sp. zn. [22 Cdo 3974/2007](#).

III.

Přípustnost dovolání

4. Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) věc projednal podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 30. 9. 2017 (srov. čl. II bod 2 zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony) – dále jen „o. s. ř.“. Nejvyšší soud zjistil, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve

lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. a že jde o rozhodnutí, proti kterému je dovolání přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř. (neboť dovolatelka nastoluje v právních poměrech od 1. 1. 2014 dosud neřešenou právní otázku, zda kupní smlouva uzavřená podle § 2079 a násl. o. z., jejímž předmětem je vícero movitých věcí, ohledně nichž je dohodnuta pouze úhrnná kupní cena, je či není bez dalšího neurčitým a nesrozumitelným právním jednáním, k němuž nelze přihlídnout), a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné.

IV. Důvodnost dovolání

5. Podle ustanovení § 2080 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“), kupní cena je ujednána dostatečně určitě, je-li ujednán alespoň způsob jejího určení.

Podle ustanovení § 553 odst. 1 o. z. o právní jednání nejde, nelze-li pro neurčitost nebo nesrozumitelnost zjistit jeho obsah ani výkladem.

Podle ustanovení § 554 o. z. ke zdánlivému právnímu jednání se nepřihlíží.

6. Dovolatelce je na místě dát za pravdu, že Nejvyšší soud již dříve dovodil, že není vyloučeno, aby účastníci kupní smlouvy ohledně více věcí sjednali cenu souhrnnou bez ocenění jednotlivých věcí; taková smlouva není bez dalšího neplatná pro neurčitost (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2009, sp. zn. [22 Cdo 3974/2007](#), ze dne 23. 3. 2011, sp. zn. [22 Cdo 2206/2009](#), a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 11. 2011, sp. zn. [30 Cdo 1222/2010](#)). Sjednání úhrnné kupní ceny za věci uvedené v kupní smlouvě může způsobit neplatnost kupní smlouvy jako celku jen v případě, že vlastnické právo k některé z věcí uvedených v kupní smlouvě nemohlo být touto smlouvou převedeno; teprve za takových okolností totiž není zřejmé, za jakou kupní cenu měly být prodány ostatní věci, jejichž převodu kupní smlouvou nic nebránilo (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2002, sp. zn. [22 Cdo 2127/2000](#)). V ostatních případech není důvod nerespektovat zcela zjevnou vůli kupujícího a prodávajícího směřující k převodu vlastnického práva k věcem za konkrétní úhrnnou cenu, protože nevzniká pochybnost, úhrnem co a za kolik má být převedeno. Na uvedené rozhodovací praxi dovolacího soudu není důvod ničeho měnit ani při posouzení platnosti (určitosti) kupní smlouvy podle hmotněprávní úpravy účinné od 1. 1. 2014. Podle ust. § 2080 o. z. kupní cena je sjednána dostatečně určitě, je-li ujednán alespoň způsob jejího určení. Jestliže tedy není důvod konstatovat neplatnost či neurčitost kupní smlouvy nebo její části (ohledně některé z movitých věcí, které jsou prodávány za úhrnnou kupní cenu) z jiného důvodu, nevede sjednání výhradně úhrnné kupní ceny (aniž by se prodávající s kupujícím dohodli na kupní ceně každé jednotlivé věci) k závěru o tom, že jde jen o zdánlivé právní jednání, k němuž nelze přihlídnout, protože kupní cena byla sjednána neurčitě nebo nesrozumitelně (§ 553 odst. 1, § 554 o. z.).

7. Dovolací soud tedy uzavírá, že kupní smlouva uzavřená podle § 2079 a násl. o. z., jejímž předmětem je vícero movitých věcí, ohledně nichž je dohodnuta pouze úhrnná kupní cena, není bez dalšího neurčitým a nesrozumitelným právním jednáním, k němuž nelze přihlídnout.

8. Vzhledem k tomu, že dovolání je přípustné, nemohl dovolací soud přehlédnout fakt, že soud prvního stupně rozhodl ve věci samé postupem podle § 115a o. s. ř., tedy rozsudkem bez nařízení jednání. Své rozhodnutí mimo jiné (a na rozdíl od odvolacího soudu) postavil na tom, že předmětná kupní smlouva byla právním jednáním neodpovídajícím skutečnosti, jehož cílem byla výhradně snaha rodičů povinného „formálně se zbavit majetku“, nacházejícího se v domě, v němž bydlí společně s povinným, a vyhnout se tak následkům exekuce na majetek povinného. Soud prvního stupně přitom zjevně ani na základě předložených listinných důkazních prostředků nepokládal za prokázaný postoj rodičů povinného, že kupní cena byla z jejich strany opravdu zaplácena (a případně že byla

přiměřená) a že se jednalo o z jejich strany a ze strany žalobce o „pocitivé“ právní jednání, které nesměřovalo ke „zneužití práva“. Ke zjištění okolností, které by mohly vést k závěru o „nepocitivém“ právním jednání a o „zneužití práva“ ze strany rodičů povinného a žalobkyně, však soud prvního stupně mohl dospět výhradně při jednání a cestou procesního dokazování, při němž by dal účastníkům prostor k uvedení a k prokázání okolností, pro které je nebo není důvod předmětnou kupní cenu a na ni navazující nájemní smlouvu mezi rodiči povinného a žalobkyní ze dne 22. 1. 2015 pokládat jen za jednání „na oko“ nebo za nepocitivé a tedy jen zdánlivé právní jednání (srov. s § 118a odst. 1 - 3 o. s. ř.). Nezvolil-li soud prvního stupně takový procesní postup, dovolací soud se ztotožňuje s postojem odvolacího soudu, že závěr o „nepocitivosti“ právního jednání žalobkyně a rodičů povinného, případně o tom, že šlo jen o právní jednání „na oko“, je „pouze hypotetický“, tedy nepodložený cestou procesního dokazování. Proto se jedná o vadu, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé, k níž Nejvyšší soud musí přihlédnout (§ 242 odst. 3 o. s. ř.).

9. Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není správný; protože nejsou dány podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí dovolání, pro zamítnutí dovolání nebo pro změnu rozsudku odvolacího soudu, Nejvyšší soud napadený rozsudek podle ustanovení § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil. Protože s předchozího odstavce plyne, že jsou dány důvody i pro zrušení rozsudku soudu prvního stupně, Nejvyšší soud ČR zrušil rovněž toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně (Okresnímu soudu v Břeclavi) k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

10. Právní názor dovolacího soudu je pro soudy nižších stupňů závazný (§ 243g odst. 1 věta první o. s. ř.). V novém rozhodnutí o věci rozhodne soud o náhradě nákladů řízení, včetně řízení dovolacího (§ 243g odst. 1 věta druhá o. s. ř.).

11. Dovolatelka v dovolání navrhuje odklad vykonatelnosti dovoláním napadeného rozsudku odvolacího soudu. Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 23. 8. 2017, sp. zn. [III. ÚS 3425/16](#), dospěl k závěru, že lze akceptovat takový postup, kdy o návrhu na odklad vykonatelnosti Nejvyšší soud rozhodne spolu s dovoláním, aniž by se zabýval důvody, pro které je jeho vydání navrhováno, to za předpokladu, že se tak stane ve lhůtě přiměřené pro samotné rozhodnutí o návrhu na odložení výkonu rozhodnutí. Stejně tak nelze nic namítat proti tomu, kdy Nejvyšší soud ve stejné lhůtě projedná dovolání meritorně. Vzhledem k tomu, že dovolací soud o dovolání žalobkyně rozhodl neprodleně (tedy v Ústavním soudem zdůrazněné přiměřené lhůtě), nezabýval se jejím návrhem na odklad vykonatelnosti dovoláním napadeného rozsudku odvolacího soudu, protože z důvodu zrušení dovoláním napadeného rozhodnutí pozbývá dovoláním napadené rozhodnutí veškerých vlastností existujícího rozhodnutí, včetně vykonatelnosti. Výrok o návrhu na odklad vykonatelnosti je totiž ve vztahu k výroku, jímž se dovolací řízení končí odmítnutím nebo zamítnutím dovolání, výrokem akcesorickým (srov. s usnesením Nejvyššího soudu ze dne 3. 10. 2017, sp. zn. 20 Cdo 4907/2017).